

interview

Jong talent kruipt achter het orgel van de Bavokathedraal

DOOR EMMA KOEVOETS

Maarten Wilmink wordt op 16 januari de nieuwe titulair-organist van de kathedrale basiliek Sint-Bavo te Haarlem. De muzikant uit het Overijsselse Borne heeft op jonge leeftijd al een indrukwekkende carrière opgebouwd. “Vijf jaar geleden had ik dit niet durven dromen.”

Wilmink moet zijn 25ste verjaardag nog vieren, maar zijn concertagenda staat bomvol en beslaat landen als Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Italië en Litouwen. Hij heeft gespeeld in bekende kerken zoals de Parijse Notre-Dame, de Dom van Innsbruck en de kathedraal van Udine, en won eerste prijzen bij verschillende concours in binnen- en buitenland. Zijn fascinatie voor het orgel begon op zijn twaalfde. “Mijn vader had thuis een keyboard waar hij nummers op naspeelde, puur door te luisteren. Ik probeerde dat ook te doen. We kenden de organist van de kerk en informeerden of hij ook keyboardles gaf. Dat deed hij niet, maar wel orgel- en pianoles. Zo ben ik bij het instrument terechtgekomen.” Zijn eerste orgellessen vielen samen met zijn eerste jaar op het gymnasium en groeiden uit tot een volwaardige roeping. “Het ging goed en ik pakte het snel op. Gaandeweg werd een vervolgopleiding een logische stap.” Zijn studie begon in 2014 bij Louis ten Vregelaar en ging in 2019 verder aan Codarts, het Rotterdams Conservatorium, waar hij studeerde bij Ben van Oosten en Zuzana Ferjenčíková. Hij volgde improvisatielessen bij Hayo Boerema en rondde bij hem de studie kerkmuziek af. Zowel zijn bachelor- als zijn masterexamen orgel behaalde hij met een 10, summa cum laude. Momenteel volgt hij een *Konzertexamen Orgel*, een postgraduaat dat in Nederland niet wordt aangeboden, in het Duitse Saarbrücken. Naast de liturgie en lespraktijk blijft Wilmink actief als

solist en docent. Hij geeft privélessen, begeleidt koren en ensembles, treedt op met orkesten en publiceert eigen opnames op YouTube. Hij was *organ scholar* in Ratingen in Duitsland in 2023 en 2024, en speelde meerdere keren tijdens live uitgezonden Missen op NPO 2. Daarnaast is hij sinds 2022 verbonden aan de Sint-Stephanuskerk te Borne als organist-dirigent.

JONGSTE OOI

De benoeming tot titulair organist van de Bavokathedraal kwam na een intensieve sollicitatieprocedure. “Begin vorig jaar gingen ze op zoek naar iemand, omdat mijn voorganger Ton van Eck met pensioen ging. Je doorloopt dan een procedure met een sollicitatiebrief, gesprekken en een speelronde met jury. Dat is blijkbaar goed gegaan, want ze kozen mij”, zegt Wilmink bescheiden. Zijn omgeving reageerde enthousiast op zijn benoeming. “Mijn familie vindt het leuk, ook al wonen ze allemaal in Twente, dus logistiek is het soms wat ingewikkelder. Collega’s reageren ook heel warm.” Hoewel hij de jongste ooit is met deze benoeming, bekijkt Wilmink zijn positie nuchter: “Ik ben er heel blij mee. Het is een prachtige plek in muzikaal-katholiek Nederland, maar ik had dit niet zo snel verwacht. En dat is misschien maar goed ook. Zulke plekken zijn vaak voor de lange termijn en er waren vijftien kandidaten. Het had net zo goed iemand anders kunnen worden. Dan had ik daar nog heel lang van gebaald.”

Als titulair organist speelt hij in ieder geval op zon- en feestdagen. “Ik doe ook de zaterdagavond, en daarnaast zijn er repetities op vrijdag- of maandagavond.” De aanstelling is een betaalde functie van twaalf uur per week, en vormt naast zijn leswerk en concerten een centrale rol in zijn leven.

Wilmink legt uit dat het orgel aanvankelijk op de achtergrond aanwezig was in zijn gezin. “Het was er wel, maar pas toen ik zelf orgellessen kreeg, ging ik echt luisteren. Dat was een omslagmoment. Hoe meer je weet van muziek, hoe anders je luistert en hoe meer je gaat waarderen. Je moet leren luisteren.”

SPIERGEHEUGEN

Het bespelen van het instrument lijkt complex, maar voor Wilmink is het vooral een kwestie van doorzettingsvermogen. “Uiteindelijk kan iedereen veel leren. Het ziet er ingewikkeld uit, maar je bouwt het langzaam op. Bij orgelspel, dat heel motorisch is, groeit het spiergeheugen. Dat kost tijd, net als bij elk instrument.” Voor Wilmink is het orgel “eigenlijk een orkest”, zegt hij. “Met alle registers – fluiten, trompetten, strijkers – kun je eindeloos kleuren combineren. Je kunt dat ook vooraf programmeren, zodat je tijdens het spelen snel schakelt. Dat maakt het instrument uniek. Elk instrument heeft zijn beperkingen, maar ook zijn mogelijkheden. Het orgel biedt een enorme rijkdom aan klank.” Hij ziet Haarlem als een unieke plek. “De stad heeft iets bijzonders met het muziekinstituut en de professionele kooropleiding die verbonden is aan de kathedraal. Dankzij die structuur kun je ook complexe en hoogwaardige kerkmuziek uitvoeren. Dat maakt deze plek bijzonder binnen katholiek Nederland.”

‘Hoe meer je weet van muziek, hoe anders je luistert en hoe meer je gaat waarderen’

Zijn voorkeur gaat uit naar het romantische repertoire, uit grofweg 1820 tot 1950, en transcripties van orkestwerken. “Met twee handen en twee voeten kun je heel veel noten tegelijk spelen en zo de klankwereld van een orkest benaderen.” Zijn smaak ontwikkelde zich al vroeg: “Door misschien mijn eerste leraar en het instrument waar ik les op had. Uiteindelijk blijft smaak ook iets persoonlijks. Waar komt smaak vandaan? Waarom vind je aardappels wel of niet lekker? Dat is deels gewenning.”

DIEPE BETEKENIS

Wilmink is van huis uit katholiek opgevoed. “Het geloof is met de paplepel ingegoten, maar op een positieve manier. Het was altijd een natuurlijk onderdeel van ons leven. We gingen op zondagochtend naar de kerk en er werd thuis gebeden. Ik heb dat nooit ervaren als iets wat werd opgelegd.” Jonge katholieken kunnen Maarten kennen als voorzitter van de Katholieke Studenten Nijmegen (KSN) en als bestuurslid van de Katholieke Jongerendag (KJD). “Ik heb ontdekt hoe mooi het is om het geloof samen met leeftijdsgenoten te beleven. Vroeger was het geloof er gewoon, vooral in huiselijke kring. Na de middelbare school ging ik naar het conservatorium en zat ik heel veel uren achter mijn instrument. Dat zijn jaren waarin je niet snel daarnaast nog allerlei andere activiteiten oppakt. Na mijn bachelor ging ik voor het eerst als deelnemer naar de Katholieke Jongerendag. Dat was een eyeopener. Ik vond het zo mooi om met zoveel katholieke jongeren samen te zijn, dus bood ik mijn hulp aan bij de organisatie. Op diezelfde KJD raakte ik in gesprek met de toenmalige voorzitter van de KSN, en een paar weken later was ik daar ook betrokken.”

Zijn geloof speelt ook een directe rol in zijn werk. “Kerkliturgie is iets anders dan concertpraktijk. Er bestaat soms het misverstand dat kerkmuziek er is ter vermaak, als opvulling van stiltes. Maar het is een geïntegreerd onderdeel

‘Er bestaat soms het misverstand dat kerkmuziek er is ter vermaak, als opvulling van stiltes’

van de Mis, van begin tot eind. De muziek *is* gebed. Dat is ook diep bijbels. Denk aan de psalmen in het Oude Testament, of aan de synagogale

praktijk waarin Jezus zelf moet hebben meegedaan. ‘Zingt en speelt voor de Heer van ganser harte’, schrijft Paulus in zijn brief aan de Efeziërs. Dat alles

Maarten Wilmink is vanaf deze maand de nieuwe titulair-organist van de Bavokathedraal in Haarlem. | Foto's: Emma Koevoets

geeft kerkmuziek een diepe betekenis. Vanuit dat perspectief probeer ik mijn werk te doen.”

KWETSBAAR

Zijn voorbeelden zijn zowel oud-docenten als beroemde concertorganisten. “Ik studeer nu bij Vincent Dubois, organist van de Notre-Dame, en Olivier Latry is ook een groot voorbeeld. Maar het verschilt per aspect

van het vak. Je kunt ook teruggaan in de geschiedenis. Componisten als Bach hebben kerkmuziek geschreven waarin tekst en muziek geniaal samenkomen.” Hij ziet een lichte opleving van het vak op conservatoria, maar waarschuwt dat het kwetsbaar blijft: “Er zijn weinig vaste posities en niet heel veel studenten. Dat is soms zorgelijk, al zie ik de laatste jaren wel een kleine opleving.” Voor jonge organisten heeft hij helder advies:

“Veel studeren. Veel oefenen. En niet opgeven.”

Met zijn benoeming in Haarlem lijkt Maarten Wilmink een van de grote beloftes van de Nederlandse kerkmuziek. Hij combineert muzikaal vakmanschap, toewijding aan het geloof en de ambitie om jongeren te inspireren. “Ik hoop een zo goed mogelijke bijdrage te leveren aan een al heel rijke kerkmuziekpraktijk, samen muziek maken ter ere van God.” ●